

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 42/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária NIŽNÍK & Partners, s. r. o., Žižkova 4E, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Nižník, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 43/2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostný návrh

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci

namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 43/2018.

2. Z ústavnej s'ťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresným súdom je pod sp. zn. 11 Cb 43/2018 vedený spor vo veci s'ťažovateľky ako žalobkyne proti obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „žalovaná“), o zaplatenie sumy 101 848,41 € s príslušenstvom (ďalej aj „napadnuté konanie“).

3. S'ťažovateľka po chronologickom opise napadnutého konania, ako aj upomínacieho konania vedeného Okresným súdom Banská Bystrica pod sp. zn. 6 Up 546/2018, ktoré napadnutému konaniu predchádzalo, namieta, že okresný súd, počnúc dňom, odkedy mu bola vec postúpená, vo veci nekoná, nenariadil jediné pojednávanie ani nevykonal žiadne úkony, ktoré by viedli k rozhodnutiu vo veci samej. Vzhľadom na uvedené opakovane podala s'ťažnosť na priet'ahy v konaní predsedníčke okresného súdu. Na jej prvú s'ťažnosť reagovala konajúca sudkyňa, ktorá konštatovala, že vo veci sa koná, okresný súd dosiaľ nekonal z dôvodu pandémie COVID-19 a že vo veci sa vykonávajú procesné úkony s tým, že dala pokyn na rozhodnutie o rozšírení návrhu. Na jej druhú s'ťažnosť reagovala predsedníčka okresného súdu listom z 30. októbra 2020 s tým, že s'ťažnosť vyhodnotila ako opodstatnenú na základe objektívne existujúcej nadmernej zaťažnosti okresného súdu. Zároveň uviedla, že vzhľadom na preventívne opatrenia kvôli pandémie COVID-19 termín pojednávania nebude môcť byť nariadený.

4. Podľa názoru s'ťažovateľky predmetnú právnu vec nie je možné označiť za skutkovo alebo právne zložitú. Napadnuté konanie sa neúmerne predlžuje, o čom svedčí stav napadnutého konania, keď okresný súd v dôsledku nenariadenia pojednávania zatiaľ nevykonáva dokazovanie.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálehom rozhodol, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené boli, zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním o postavení jeho sudcov a ich bezúhonnosť ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q) r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

III.

Predbežné posúdenie vecí ústavným súdom

13. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v námietke porušenia základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní.

14. Ústavný súd pri ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy spravidla odmietne ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, ak celková doba konania pred súdom, ako aj postup zákonného sudcu nesignalizujú reálnu možnosť zbytočných prietáhov, a tým ani porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. II. ÚS 109/03, I. ÚS 103/2016), resp. ak argumenty

v ústavnej sťažnosti nepreukázali v čase jej podania takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 62/08).

15. Ústavný súd si v rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti vyžiadal od okresného súdu spis sp. zn. 11 Cb 43/2018 (ďalej len „vyžiadaný spis“). Z vyžiadaného spisu zistil, že 31. decembra 2018 bola vec postúpená okresnému súdu z upomínacieho konania vedeného Okresným súdom Banská Bystrica pod sp. zn. 6 Up 546/2018. Okresnému súdu bola do napadnutého konania 25. januára 2019 doručená vzájomná žaloba žalovanej. Následne okresný súd 30. januára 2019 zaslal žalovanej výzvu na odstránenie rozporov podanej vzájomnej žaloby, na ktorú reagovala žalovaná vyjadrením doručeným 15. marca 2019.

16. Z ďalšieho priebehu napadnutého konania považuje ústavný súd za preukázané, že 25. novembra 2019 okresný súd vyzval sťažovateľku na vyjadrenie k vzájomnej žalobe, na čo sťažovateľka reagovala 13. januára 2020 žiadosťou o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia. Okresný súd uznesením sp. zn. 11 Cb 43/2018 z 21. februára 2020 konanie o vzájomnej žalobe zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku zo strany žalovanej, proti ktorému táto podala 21. marca 2020 sťažnosť.

17. Okresnému súdu bolo 19. marca 2020 doručené vyjadrenie sťažovateľky a návrh na zmenu žaloby. Okresný súd uznesením sp. zn. 11 Cb 43/2018 zamietol sťažnosť žalovanej proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania a druhým výrokom vrátil žalovanej zaplatený súdny poplatok. Následne žalovaná 29. septembra 2020 opätovne podala vzájomnú žalobu. Okresný súd uznesením sp. zn. 11 Cb 43/2018 pripustil navrhovanú zmenu žaloby. Okresnému súdu bolo 29. októbra 2020 doručené vyjadrenie sťažovateľky k vzájomnej žalobe, ktoré bolo 5. novembra 2020 zaslané žalovanej

na vyjadrenie. Dňa 2. decembra 2020 bol spor pridelený novému zákonnému sudcovi, ktorý 18. decembra 2020 nariadil pojednávanie na 2. február 2021.

18. Ústavný súd konštatuje, že v priebehu napadnutého konania vzhladol ojedinelé narušenie jeho plynulosti, a to vo fáze doručovania vzájomnej žaloby sťažovateľke na vyjadrenie, čo okresnému súdu trvalo osem mesiacov. Na tomto mieste je však nevyhnutné poukázať na skutočnosť, že sťažovateľke, ktorá v napadnutom konaní vystupuje v rozsahu ňou uplatneného nároku v procesnom postavení žalobkyne, a teda má mať primárny záujem na rýchlom priebehu uskutočnenia procesných úkonov spojených s prípravou na nariadenie pojednávania, trvalo štyri mesiace doručiť svoje vyjadrenie k vzájomnej žalobe (bez ohľadu na podanú žiadosť o predĺženie lehoty, pozn.). Ústavný súd uzatvára, že uvedené obdobie nečinnosti v trvaní ôsmich mesiacov (od 15. marca 2019 do 25. novembra 2019, pozn.) vo vzťahu k celkovej doterajšej dĺžke sporu (dva roky a jeden mesiac, pozn.) nevyhodnotil svojou intenzitou za závažné do takej miery, aby dosiahlo ústavnoprávny rozmer.

19. Okresný súd musel primeraným procesným postupom reagovať na podania sporových strán, a to na vzájomnú žalobu, ktorej vzájomné rozpory musel súd odstraňovať výzvou, ďalej na návrh na zmenu žaloby, ktorý podala sťažovateľka, na skutočnosť, že žalovaná nezaplatila súdny poplatok, a následne sa musel vysporiadať aj s jej sťažnosťou proti uzneseniu o zastavení konania. Sporovým stranám nemožno vytýkať, že v priebehu napadnutého konania využívajú svoje právo na podávanie návrhov. Zároveň však čas objektívne potrebný na spracovanie, prerokovanie a rozhodnutie o ich návrhoch nemôže ísť na vrub okresnému súdu, ktorý je povinný sa s každým podaním kvalifikovane zaoberať, správne ho vyhodnotiť, ako aj o ňom rozhodnúť.

20. Vo vzťahu k námietkam sťažovateľky o nenariadení ani jediného pojednávania ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že priebeh napadnutého konania spadá čiastočne do obdobia vyhlásenia výnimočného stavu 16. marca 2020 a jeho neskorších rozšírení uzneseniami vlády Slovenskej republiky podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu

v znení neskorších predpisov v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 (obdobne tak aj vyhlásený núdzový stav od 1. októbra 2020 vrátane jeho predĺžení, pozn.). Prijaté právne opatrenia a tiež celková spoločenská situácia v tomto období mali nepochybne vplyv aj na priebeh napadnutého konania. Uvedenú skutočnosť však nemožno pripočítat' na ťarchu okresného súdu (m. m. I. ÚS 550/2020). Aj v kontexte s danou okolnosťou možno dĺžku napadnutého konania v trvaní dvoch rokov a jedného mesiaca považovať ešte za ústavne akceptovateľnú, pričom aktuálne je vo veci už nariadené pojednávanie na 2. február 2021.

21. Ústavný súd v neposlednom rade prihliadol aj na skutočnosť, že napadnuté konanie s ohľadom na jeho predmet nepatrí v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva medzi tzv. prednostné konania, ku ktorému má vo veci konajúci súd pristupovať s osobitnou starostlivosťou a rýchlosťou.

22. V súvislosti s vyhodnotením sťažnosti na priet'ahy adresovanej predsedníčke okresného súdu za dôvodnú treba tiež poukázať na to, že ústavný súd vo svojej judikatúre už uviedol, že skutočnosť, že orgán štátnej správy súdu uzná sťažnosť na priet'ahy za dôvodnú, nemusí viesť bez ďalšieho k prijatiu v nadväznosti na to podanej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde). Súčasťou ochrany základného práva sporovej strany na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru pred všeobecným súdom je aj poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil namietaný protiprávny stav (m. m. IV. ÚS 78/07, IV. ÚS 59/08, IV. ÚS 27/09).

23. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti a ich posúdenie ústavným súdom postup okresného súdu v danej veci nezakladá dôvod na prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Napadnuté konanie sa podľa názoru ústavného súdu nevyznačuje takými významnými priet'ahmi, aby ich bolo, čo sa týka ich intenzity, možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods.1 dohovoru. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g)

zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

24. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

25. V závere ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou (m. m. III. ÚS 580/2014, II. ÚS 783/2016, I. ÚS 195/2018, IV. ÚS 321/2020) pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby sa sťažovateľka domáhala ochrany svojich práv po odpadnutí zákonnej prekážky za predpokladu, že by v ďalšom priebehu napadnutého konania k zbytočným priet'ahom dochádzalo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu